יום הכיפורים פרק שמיני יומא

תורה אור

1. וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם:
ויקרא טז כט
2. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
ויקרא טז לא
3. וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ:
ויקרא כג ל
4. אם תְּעַנֶּה אֶת בְּנֹתַי וְאִם תִּקַּח נָשִׁים עַל בְּנֹתַי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ:
בראשית לא נ
5. וְנִצְעַק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וְיִשְׁמַע יְיָ אֶת קֹלֵנוּ וְיַרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ:
דברים כו ז
6. הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ:
דברים ח טז
7. טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלֹךְ נָפֶשׁ גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ: קהלת ו ט
8. אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמִישָׁרִים:
משלי כג לא

מוסף רש"י

כוי בריה בפני עצמה היא. ולא מנלאי בהמה ומיה הוא בא, דס"ל אין מיה מתפנגת מבהמה ולא בהמה מהיה (חולין פ).

רבינו חננאל

הא דרב אידי בר אביי דאמר כל לאיתויי כוי, מפורש בכריתות פרק דם שחיטה בבהמה ובחיה כו' בתחלתו, ואסיקנא קסבר האי תנא כוי בריה בפני עצמה הוא. ת"ר תענו את נפשותיכם, יכול ישב בחמה ובצנה כדי שיצטער, ת"ל כל מלאכה לא תעשו, מלאכה ועינוי אסרה התורה, מה מלאכה שב ואל תעשה אף עינוי נמי שב ואל תעשה, [אל] תאכל. תניא אידך מלאכה ועינוי אסרתי (לה) [לך] מה מלאכה שחייבין עליה ממקום אחר, [אף] עוני נפש שחייבין עליו ממקום אחר] ואיזה, זה פיגול שנותר וכו'. עד אם נפשך לומר בעריות משתעי קרא, הרי הוא אומר והאבדתי את הנפש ההיא, איזהו דבר שיש בו איבוד נפש, הוי אומר זו אכילה ושתיה. דבי ר' ישמעאל תנא [נאמר] כאן תענו את נפשותיכם ונאמר [להלן] ויענך וירעיבך, מה להלן עינוי רעבון אף [להלן] [כאן] ביום הכפורים עינוי רעבון. כתיב ביום הכפורים תענו את נפשותיכם וכתיב עיניתי בצום נפשי, ועוד

1) [מולין פ. כריתות כח.], 2) [שם.], 3) [פי' לעבור עליו בשתים וקי"ל דחייבי כריתות ישנו בכלל מלקות תרצעים עיין מכות יג:], 4) [ע' הגר' בע"ז], 5) [לעיל יח: וש"נ], 6) [לקמן עה:], 7) גי' רש"ל.

גליון הש"ס

נברא עינוי שהוא אבידת הנפש. עיין נדרים דף פ ע"ב וכו'ין שם ד"ה כי רחין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אף כל לאתויי כוי בריה בפני עצמה היא: (ב) שם ואימא היכא דיתיב בשימשא וחמים ליה: (ג) שם הרי הוא אומר והאבדתי את הנפש: (ד) רש"י ד"ה מה מלות מלאכות שב ואל תעשה כו' כל"ל ותיבת שבת נמחק: (ה) ד"ה ר"ש המאכילך כו' אלא קרא קא מפרש:

תוס' ישנים

קסבר בריה בפני עצמה היא, לא הוי כמו הכיא דר' יוסי בר' אותו ואת בנו (דף ע.). דסוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו עליה חכמים כו' דהכוא בריה דהתם ספיקא הוי כדפי' בפרק אותו ואת בנו בחולין ובגדה בפרק המפלת (דף מח.) וביבמות פרק הערל (דף פג.): מרבה את הפיטולין והטומרות כו'. פי' ר"ר יוסף דהני תמשה עיניים דמייתי הכא חמש פעמים תענו את נפשותיכם ריבה לאו (ה) היינו תמשה עיניים דאמר לקמן (דף עו.) הני חמשה עיניים כנגד מי וקאמר כנגד חמשה עיניים שבתורה אלא כולהו מלשון ועניתם קאמר לחודיה יהוה אלו למימר ולמיסרך דלאו שיתא מיתי אלא חמשה אלא דלא לפי לדקדק דעיקרייהו בריה לגדרשא דלקמן דהני ה' עיניים כנגד מי כו' ואומר רבי כי אין צריך לכך דמתענו ועניתם נפקי כולהו וכמי הא גוונא איכא בפעולה פרק הנהנה מההקדש דמפיק חמשטל מעל ריבה דרשות טוכה. מ"ר: איזה דבר שם כו אינה בגמרא כו'. מדמתיב ג' אינה אלא מתיב היכרת: טוב מראה עינים כאשה יותר כו'. הילכך צריך לחסר מאד ממנו:

ה) לאי היינו חמשה כו' אלא כולה מלשון תענו אלא קמה לחודי' וכו' אלא לא חש למקדק וכו' ואומר ר' כי אין צריך לפירוש דמתענו קמה נפקי כולהו ובגה"ג וכו' כל"ל ועי' ש"ש.

---

1) כוי בריה בפני עצמה היא דאי לא תימא הכי הא דאמר רב אידי בר אבין [2] אף כל לאתויי כוי (3) כוי ספיקא הוא איצטריך קרא לרבויי ספיקא אלא בריה שאני הכא נמי בריה שאני ת"ר [1] תענו את נפשותיכם יכול ישב בחמה או בצנה כדי שיצטער תלמוד לומר [1] וכל מלאכה לא תעשו מה מלאכה שב ואל תעשה אף עוני נפש שב ואל תעשה ואימא היכא דיתיב בשימשא (ג) וחיים ליה לא נימא ליה קום תוב בטולא יתיב בטולא וקריר ליה לא נימא ליה קום תוב בשימשא דומיא דמלאכה מה מלאכה לא חלקת בה אף עוני לא תחלוק בו תניא אידך תענו את נפשותיכם יכול ישב בחמה ובצנה ויצטער ת"ל וכל מלאכה לא תעשו מה מלאכה דבר שחייבין עליו במקום אחר אף עוני נפש שחייבין עליו במקום אחר ואי זה זה זה [3] פגול ונותר אביא פגול ונותר שהן בכרת ולא אביא את הטבל שאינו בכרת ת"ל תענו [2] ועניתם את נפשותיכם ריבה אביא הטבל שהוא במיתה ולא אביא את הנבילה שאינה במיתה ת"ל תענו ועניתם את נפשותיכם ריבה אביא את הנבילה שהוא בלאו ולא אביא את החולין שאינן בלאו ת"ל תענו ועניתם את נפשותיכם ריבה אביא החולין שאינן בקום אכול ולא אביא את התרומה שהיא בקום אכול ת"ל תענו ועניתם את נפשותיכם ריבה אביא את התרומה שאינה בבל תותירו ולא אביא את הקדשים שהן בבל תותירו תלמוד לומר תענו ועניתם את נפשותיכם ריבה ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [3] והאבדתי את הנפש ההיא [5] עוני שהוא אבידת הנפש ואי זה זה זה אכילה ושתיה מאי ואם נפשך לומר וכי תימא בעריות קא משתעי קרא הרי הוא אומר והאבדתי (ג) הנפש עוני שיש בו אבידת נפש ואי זה זה זה אכילה ושתיה דבי רבי ישמעאל תנא נאמר כאן עוני ונאמר להלן עוני מה להלן עוני רעבון אף כאן עוני רעבון וגילף [4] מאם תענה את בנותי דנין עוני דרבים מעוני דרבים ואין דנין עוני דרבים מעוני דיחיד וגילף מעוני דמצרים דכתיב [5] וירא את עוננו ואמרינן זו פרישות דרך ארץ אלא דנין עוני בידי שמים מעוני בידי שמים ואין דנין עוני בידי אדם [6] [7] המאכילך מן במדבר למען ענותך רבי אמי ורבי אסי חד אמר [6] אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו וחד אמר אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל אמר רב יוסף מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין אמר אביי [7] הלכך מאן דאית ליה סעודתא לא ליבלה אלא ביממא א"ר זירא מאי קרא [7] טוב מראה עינים מהלך נפש אמר ר"ל טוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה שנאמר טוב מראה עינים מהלך נפש [8] כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים ר' אמי ור' אסי חד אמר כל הנותן עינו אפילו קרא לרבויי ספיקא. בתמיה אלו קמי שמיא ספיקא הוא מי בהמה הוי מי מיה הוי: **הא דאמר רב אידי בר אבין.** בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כח.) אף כל לאתויי כוי בריה בפני עצמה היא כל דם לא אתמר כוי דקתני התם כל דם לא תאכלו לעוף ולבהמה מה עוף ובהמה מיוחדים וכו': **מה.** מלות מלאכה (ד) שבת שב ואל תעשה הוא אף מלות עינוי שב ואל תעשה דבר המבטל ממך את העינוי הוא ואין זו אלא כגון הני דמתניתין לא יאכל ולא ישתה ולא ירחץ: **מה מלאכה לא תלקה בה.** בכל לדדיה אסורה אף עינוי נמי שאיסורו בכל לדדיו קאמר יאלו חמה וענה שאם יש הרי הוא בעינוי ואם לא יש מלוה ליטב: **מה מלאכה דבר שחייבין עליו במקום אחר.** כגון בשבת אף עינוי בדבר אכילה קאמר שמלינו שחייב עליו במקום אחר כגון פיגול ונותר: **ואם נפשך לומר.** ואם יש בידך להשיב על זה הרי ראיה אחרת דקרא של תענו את נפשותיכם עינוי שהוא אבידת הנפש כתוב אלא הגוף מיירי: **וכי תימא כעריות קמשמעי קרא.** כלומר עינוי. דמשמע קא משתעי קרא דמשמע נמי אקרי עינוי כדלקמן (דף עז.) וחייבין עליו כרת במקום אחר כגון עריות: **ונאמר להלן עינוי.** ויענך וירעיבך (דברים ח): **וגילף מואם תענה את בנותי.** דמוקי ליה לקמן (שם.) אתשמש: **עינוי דרבים.** יוה"כ לכל ישראל: **עינוי בידי שמים.** יום הכפורים מלות מלך היא וכן עינוי המן: ה"ג **המאכילך מן במדבר וגו' רבי אמי ורבי אסי וכו'.** ולית הכא רומיא דקראי אלא קרא (ה) מפרש המאכילך למען ענותך אוכל ומענה: **אין לו פת בסלו.** אוכל היום ודומא על למחר: **אינו רואה ואוכל.** אכילת המן טועם טעם כל המיניס ואינו רואה אלא מן: עינו

(1) כוי בריה בפני עצמה היא. כתיב המאכילך מן במדבר רבי יוסי בפרק אותו ואת בנו (חולין דף ע.) כוי בריה בפני עצמה הוא ולא הכריעו בו חכמים אי מין מיה או מין בהמה ההוא הוי פירוש שהוא ספק מיה ספק בהמה דהא שמעינן לרבי יוסי דאמר בפרק כסוי הדם (שם דף פד:) כוי אין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו ואי הוה בריה לן שהוא בריה ולא הוה לא מיה ולא בהמה יהא מותר לשחטו לכתחילה דהא לאו בר כיסוי הוא [וע"ע תוס' כריתות כח. ד"ה כוי]:

(2) אף כל לאתויי כוי. כתיב המאכילך מן למען ענותך, פי' כיון שאינו ניתן לו המן אלא יום ביום, אע"פ שעתה אוכל, (נפש) אכילתו (הוא) עינוי הוא לו, ללמדך כל מי שאין לו פת בסלו לעולם אינו שבע כאילו בעיני הוא. וכן כל שאינו רואה מה שאוכל אינו שבע. מיכן לסומים שאוכלין ואינן שבעין.

הני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com